

Бахчев Костянтин Вікторович
декан факультету підготовки фахівців
для підрозділів превентивної діяльності
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук

СПІВВІДНОШЕННЯ АДМІНІСТРАТИВНОЇ ТА КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ПОРУШЕННЯ ПРАВИЛ ДЕКЛАРУВАННЯ В УКРАЇНІ

Важливість провадження антикорупційної політики в Україні не викликає сумніву, зважаючи на світові тенденції боротьби з корупцією та місце України в світовій спільноті за рейтингом протидії корупції.

Одним із аспектів антикорупційного законодавства України є запровадження дієвого механізму контролю за фінансовими статками осіб, уповноважених на виконання функцій держави та органів місцевого самоврядування, шляхом їх декларування. Відповідно, за порушення вимог фінансового контролю передбачена, як адміністративна, так і кримінальна відповідальність.

Так, об'єктивна сторона адміністративного правопорушення, передбаченого ст.172-6 КУпАП [1], передбачає такі діяння: несвоєчасне подання без поважних причин декларації особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування; неповідомлення або несвоєчасне повідомлення про відкриття валютного рахунка в установі банку-нерезидента або про суттєві зміни у майновому стані; подання завідомо недостовірних відомостей у декларації особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування.

Об'єктивною стороною злочину, відповідальність за який передбачена ст. 366-1 КК України [2], є такі діяння: подання суб'єктом декларування завідомо недостовірних відомостей у декларації особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування; умисне неподання суб'єктом декларування зазначеної декларації.

Із зазначеного можна зробити висновок про більш широкий обсяг діянь, які становлять сутність об'єктивної сторони адміністративного правопорушення, ніж обсяг діянь, за які передбачена кримінальна відповідальність.

Також слід наголосити, що відповідальність за ст. 172-6 КУпАП [1] за подання завідомо недостовірних відомостей у декларації особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, стосовно майна або іншого об'єкта декларування, що має вартість, настає у випадку, якщо такі відомості відрізняються від достовірних на суму від 100 до 250 прожиткових мінімумів для працездатних осіб. Тобто склад адміністративного правопорушення, відповідальність за яке передбачена ч. 4 ст. 172-6 КУ-

пАП, є матеріальним. Відповідно кримінальна відповідальність настає у випадку, якщо зазначені вище відомості відрізняються від достовірних на суму понад 250 прожиткових мінімумів для працездатних осіб [2].

Спільним для складу адміністративного правопорушення, передбаченого ст. 172-6 КУпАП [1], та складу злочину, передбаченого ст. 366-1 КК України [2], є суб'єкт (особа, уповноважена на виконання функцій держави або місцевого самоврядування) та суб'єктивна сторона у формі умислу.

Парадокс полягає у тому, що 27 жовтня 2020 року Конституційний Суд України [3] вирішив визнати такими, що не відповідають Конституції України (є неконституційними) ряд положень законодавства України в антикорупційній сфері, у тому числі ст. 366-1 КК України [2]. Відповідні зміни внесені до КК України, наслідком яких є заборона застосування норми до прийняття іншого рішення, внесення змін до законодавчих актів або прийняття альтернативної норми.

Вказане рішення також визнає неконституційними ряд положень Закону України «Про запобігання корупції» [4], зокрема в частині оприлюднення декларацій та проведення їх контролю та перевірки.

З наведеного вище можна робити висновок, що Рішення Конституційного Суду України щодо відповідності Конституції України (конституційності) окремих положень Закону України «Про запобігання корупції», Кримінального кодексу України від 27.10.2020 № 13-р/2020 [3] фактично руйнує створений впродовж незалежності України антикорупційний механізм європейського спрямування. Більше того, наслідками даного рішення можуть стати санкції з боку Європейської та світової спільноти.

Та ми хотіли би акцентувати увагу ще на одному аспекті, оскільки виникає питання з приводу застосування норми КУпАП, яка передбачає настання адміністративної відповідальності за порушення вимог фінансового контролю. Висвітливо декілька векторів.

По-перше, Конституційний Суд у своєму рішенні не визнав неконституційною норму КУпАП, а саме ст. 172-6 КУпАП. Отже, дія цієї норми залишається без змін, хоча по суті під час кваліфікації відповідного діяння, зважаючи на матеріальний склад правопорушення, існує необхідність розмежування адміністративної та кримінальної відповідальності.

По-друге, не врегульовано питання, яким чином реалізовувати норму ст. 172-6 КУпАП, якщо діяльність уповноважених на перевірку і контроль органів, є неконституційною. Такою є сутність рішення, прийнятого Конституційним Судом щодо неконституційності окремих положень Закону України «Про запобігання корупції».

По-третє, висновком із ситуації, яка склалася, є те, що подання завідомо недостовірних відомостей у декларації особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, стосовно майна або іншого об'єкта декларування, що має вартість, у випадку, якщо такі відомості відрізняються від достовірних на суму понад 250 прожиткових мінімумів для працездатних осіб, є законним, оскільки виходить за рамки об'єктивної сто-

рони складу адміністративного правопорушення, передбаченого ст. 172-6 КУпАП, а інше не передбачено законом.

Підсумовуючи викладене вище, вважаємо за необхідне у найкоротші строки врегулювати ситуацію, яка виникла у процесі притягнення до відповідальності за порушення правил декларування в Україні, оскільки фактично сьогодні існує лише адміністративна відповідальність за порушення вимог фінансового контролю, механізм застосування якої змінений і чітко не вироблений до сьогодні.

1. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 року № 8073-X. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10>

2. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>

3. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням 47 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) окремих положень Закону України „Про запобігання корупції“, Кримінального кодексу України від 27.10.2020 № 13-р/2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v013p710-20#Text>

4. Про запобігання корупції: Закон України від 14.10 2014 № 1700-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18#Text>

Бочковий Олексій Васильович

завідувач навчально-наукової лабораторії,
кандидат юридичних наук,
старший науковий співробітник

Дрок Ірина Сергіївна

науковий співробітник
навчально-наукової лабораторії
з дослідження проблем превентивної діяльності
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук, доцент

ЕФЕКТИВНІСТЬ ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ В УКРАЇНІ

Активність держави у антикорупційному напрямі, яка транслюється у медійному просторі України вражає. Чи не кожний ЗМІ, так само як і стрічка новин у Фейсбук рясніє повідомленнями про викриття чергового хабарника, створення чергового антикорупційного органу чи видання нормативно-правового акту. Та за об'єктивними оцінками Україна лише на 126 місці у міжнародному рейтингу серед 180 країн [1]. Тому актуальність питання удосконалення відповідальності за вчинення корупційних правопорушень та